

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
Hellenic Association of School Psychology (H.A.S.P.)

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ:

Η Επαγγελματική Ταυτότητα, Ο Ρόλος & Το Μέλλον

Του Σχολικού Ψυχολόγου

Στην Ελλάδα Σήμερα

(Online Conference)

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022, 10:00πμ – 7:30μμ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΟΜΙΛΗΤΩΝ/ ΟΜΙΛΗΤΡΙΩΝ

ΚΥΡΙΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

1. *School Psychology – Where have we come from; where are we going?* - Peter Farrell

I shall begin this presentation by reflecting on the massive global achievements of school psychology as an academic discipline and a profession since I first began working as an educational psychologist in Liverpool in 1971. This will include reference to seismic advances in theory and practice in promoting effective teaching and learning around the world, changing societal attitudes to disability and its impact on improving services, and greater awareness of the importance of promoting child and family mental health.

I shall then proceed to discuss some of the challenges and unresolved issues that still confront the profession in the 21st century including such diverse topics as the continuing debates about the definition, assessment and intervention for children and young people with literacy difficulties to the huge challenges faced by schools and communities of mass and uncontrolled migration and the part that psychology can have in overcoming these.

I shall conclude with some observations on the vital role that professional associations, such as the Hellenic Association of School Psychology, can have in supporting children, schools, families and communities. This includes running conferences and other more intensive training events, publications, liaising with other professions working in similar areas, e.g. teachers, social workers and health professionals, forging links with the International School Psychology Association (ISPA), and in exerting a positive influence on local and national governments involved in making policy decisions that affect the lives of children and families.

Peter Farrell, BA, MEd, PhD, C.Psychol, FBPsS is Professor Emeritus in Educational Psychology at University of Manchester, UK and Former President of the International School Psychology Association.

2. *Social Emotional Learning: Current Challenges for Practitioners* - Vítor Alexandre

Coelho

Social and Emotional Learning (SEL) has expanded and received increased attention during the last 15 years. Although there is extensive literature supporting the effectiveness of SEL programs (Durlak et al. 2011, Taylor et al., 2017), there also gaps and contradictions between its theoretical framework and assessment practices that make it harder to practitioners to choose and adopt the most relevant SEL tools for their own professional needs.

Among the most noticeably flaws in the SEL literature is the lack of studies focusing on what makes SEL programs work, or if they work equally for everyone in a school, or just for a part of the student population. Furthermore, the number of published studies regarding the efficacy and effectiveness of SEL programs in Europe is also reduced when compared to the United States of America.

This presentation will mainly focus on the importance of differential effectiveness for practitioners. That is how to identify which parts of a program are working, and for whom they are working. For this purpose, I will analyze the role of individual-level variables such as gender and age; class-level variables such as class size or classroom initial level of social and emotional competencies and school-level variables such as school climate and school leadership support. Furthermore, I will address how to create Social and Emotional Learning programs that suit student's need based on the lessons learned during the 15 years of the Positive Attitude program.

Vítor Alexandre Coelho has a Ph.D. in Educational Psychology by the University of Coimbra. He is the coordinator of Positive Attitude project, a member of the Psychology for Positive Development Research Center and currently he is the President-Elect of Division 5 – School and Educational Psychology of the International Association of Applied Psychology, as well as the past-president of the ISPA. He has published over 40 scientific articles regarding social emotional learning, bullying and cyberbullying, professional issues and middle school transition.

3. Self-Care: Essential for Your Mental Health - Bill Pfohl

We are “helpers.” We provide services to those who need assistance with learning, socialization, development, and their mental health. We make ourselves vulnerable by helping others. In many countries, teachers, counselors, and community members help support students during their schooling years. These stresses can be overwhelming as resources are few and demands are high. An added factor has been COVID-19 and its variants. For the past two years social isolation, loss of family, friends and health, and lack of consistent schooling has made our jobs more stressful. Youth mental health issues continue to rise. If this global pandemic can be described as a trauma, then we have all been impacted by it. In our helper roles, we tend to put needs of others above our own needs. Self-care is critical for all helpers.

Trauma and stress have a direct impact on the helpers’ mental and physical health. Taking time to address what we have experienced and being proactive in our daily behaviors will help mitigate the impact of these life stressors and traumas. Reestablishing a work-life balance allows us to continue in our helping roles. Assigning some time each day for ourselves will keep us focused and energized as helpers. As stated in all airline’s safety talks, “place the oxygen mask on yourself first, before placing it on the child next to you.” Finally, remember Maslow provides a guide of where to start and what to do. Our Needs: physical, safety & security, and belonging (social) are a good roadmap to self-care.

William (Bill) Pfohl, PsyD, is a Professor Emeritus of Psychology at Western Kentucky University in Bowling Green, Kentucky USA. He has been a trainer of both school and clinical psychologists for 37 years. He earned his Psy.D. in Professional Psychology (School emphasis) from Rutgers – The State University of New Jersey. Dr. Pfohl has been President of the National Association of School Psychologists (NASP) twice (1996-96 & 2005-06) and President of the International School Psychology Association (ISPA) (2009-11). Dr. Pfohl has conducted studies, published, and presented at state, regional, national, and international conferences on topics of Cognitive Behavior Therapy, Ethics and Technology, crisis intervention in the schools, and mindfulness. Dr. Pfohl is a Nationally Certified School Psychologist (NCSP) (NASP-USA), Licensed Psychologist in Kentucky, and Fellow in three divisions of the American Psychological Association – School Psychology; Society for Child and Family Policy and Practice. and International Psychology. He was awarded the NASP Lifetime Achievement Award (2010). He was also awarded the ISPA Distinguished Service Award and Lifetime Membership. In 2020, he was awarded the Division 16 (School Psychology) of the American Psychological Association Jack Bardon Distinguished Service Award. He had a small private practice where he specializes in problems of children and teens.

Σύντομη εισήγηση “Η επίδραση της πανδημίας COVID-19 στο ρόλο και τις λειτουργίες των ψυχολόγων που εργάζονται στα ελληνικά σχολεία: Βιώματα & ανάγκες” –

Αναστασία Ψάλτη & Κατερίνα Δαδάτση

Η σύντομη αυτή εισήγηση θα εστιάσει στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι ψυχολόγοι που εργάζονται στα ελληνικά σχολεία βίωσαν την πανδημία COVID-19 και τις αλλαγές που επέφερε αυτό τους το βίωμα στο ρόλο και τις λειτουργίες τους ως επαγγελματίες. Οκτώ ψυχολόγοι που εργάζονται σε ελληνικά σχολεία από διάφορα μέρη της Ελλάδας συμμετείχαν σε μια ημιδομημένη συνέντευξη κατά την οποία ρωτήθηκαν για την εμπειρία τους από την πανδημία σε σχέση με το ρόλο και τις λειτουργίες τους στα σχολεία. Η ανάλυση των εμπειριών των ψυχολόγων που εργάζονται στα σχολεία θα συμβάλει στη συζήτηση του ρόλου των σχολικών ψυχολόγων στη μετά την πανδημία εποχή και στην παροχή κατάλληλων υπηρεσιών στις σχολικές κοινότητες, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια και έπειτα από μεγάλες υγειονομικές και άλλες κρίσεις. Η σύντομη αυτή εισήγηση θα δώσει το έναυσμα για συζήτηση με το κοινό σχετικά με τις προκλήσεις και τις ανάγκες των σχολικών ψυχολόγων στο πεδίο.

Η **Αναστασία Ψάλτη** είναι Καθηγήτρια Σχολικής & Συμβουλευτικής Ψυχολογίας στο Τμήμα Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Μεταξύ 2004-2022 υπήρξε μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδας-Σίνδος. Έχει διδάξει σε μεγάλο αριθμό μεταπτυχιακών προγραμμάτων στο ΑΠΘ, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το πρώην ΑΤΕΙΘ και ως Επισκέπτρια Καθηγήτρια προπτυχιακά μαθήματα σε πανεπιστήμια της Τουρκίας, της Νορβηγίας και του Βελγίου μέσω του προγράμματος Erasmus. Για 10 χρόνια εργάστηκε ως ελεύθερος επαγγελματίας-ψυχολόγος διατηρώντας ιδιωτικό γραφείο στη Θεσσαλονίκη, ενώ μεταξύ 1994-1999 εργάστηκε ως Σύμβουλος-Σχολικός Ψυχολόγος στο Διεθνές Σχολείο Pinewood στη Θεσσαλονίκη. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν: ζητήματα ετερότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης, γονεϊκότητα και νέες τεχνολογίες, θέματα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογικής συμπεριφοράς.

Η **Κατερίνα Δαδάση** έχει κάνει σπουδές στη Σχολική Ψυχολογία και την Ειδική Αγωγή. Εργάζεται στο χώρο της εκπαίδευσης ως σχολική ψυχολόγος από το 2004, σε δομές του υπουργείου παιδείας. Έχει συμμετάσχει σε ευρωπαϊκά προγράμματα στην εκπαίδευση με αντικείμενο την ψυχοκοινωνική ένταξη μεταναστών/τριών και την ευαισθητοποίηση σε θέματα έμφυλων ταυτοτήτων.

Ειδικό Σχολείο: Προκλήσεις και Ανάγκες για τον/την Σχολικό Ψυχολόγο.

Κωνσταντίνα Δεληγιάννη

Ο κύριος στόχος του σχολικού ψυχολόγου στο σύγχρονο ειδικό σχολείο στην Ελλάδα είναι να βοηθήσει τους μαθητές με αναπηρίες να αναπτύξουν την προσωπικότητα και τις δεξιότητές τους ώστε να γίνουν όσο το δυνατόν πιο ικανοί για αυτόνομη κοινωνική, οικογενειακή και πολιτισμική ζωή. Στα πλαίσια της διεπιστημονικής ομάδας του σχολείου και κατόπιν αξιολόγησης των μαθητών, διαμορφώνει και εφαρμόζει ένα εξατομικευμένο εκπαιδευτικό και θεραπευτικό πρόγραμμα προσαρμοσμένο στις ανάγκες του κάθε μαθητή. Παράλληλα παρέχει ψυχολογική υποστήριξη στην οικογένεια του μαθητή και συντάσσει εκθέσεις κατόπιν αιτήματος των γονέων και των υπηρεσιών. Πολλές φορές καλείται να διαχειριστεί κρίσεις και να υποστηρίξει το υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου. Στα περισσότερα ειδικά σχολεία απουσιάζει ο κατάλληλα διαμορφωμένος χώρος όπου θα μπορούσε να εργαστεί ο ψυχολόγος καθώς και τα κατάλληλα υλικά και ψυχομετρικά εργαλεία. Τα περιστατικά που καλείται να διαχειριστεί είναι συχνά σύνθετα με ποικίλες ιδιαιτερότητες και δεν έχει πάντα την κατάλληλη εκπαίδευση. Στην καθημερινή πρακτική μπορεί να χρειαστεί να κάνει έργο πέρα από τα βασικά του καθήκοντα προκειμένου να εξυπηρετήσει τις ανάγκες του σχολείου. Βασικός αρωγός στο έργο του είναι η καλή συνεργασία με συναδέλφους σε ομαδική βάση και κυριότερα η αγάπη και αποδοχή των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η **Κωνσταντίνα Δεληγιάννη** εργάζεται ως ψυχολόγος σε ΕΔΥ (Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης) Σε δίκτυο σχολείων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης με Msc στην Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία από το Πανεπιστήμιο Reading Ηνωμένου Βασιλείου και Msc στις Εφαρμογές της ψυχολογίας στην Εκπαίδευση -(Σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές παρεμβάσεις για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας) από το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Έχει ειδικευση στη Γνωσιακή-Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία. Έχει εργαστεί στον ιδιωτικό τομέα στην υποστήριξη παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες και σε δομές εκπαίδευσης του υπουργείου Παιδείας (ειδικά σχολεία, ΚΕΔΑΣΥ, σχολεία γενικής εκπαίδευσης) στην Περιφέρεια Κρήτης.

ΚΕΔΑΣΥ: Προκλήσεις και Ανάγκες για το τον/την Σχολική Ψυχολόγο.

Ειρήνη Μαρκουλάκη

Τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) αποτελούν οργανικές μονάδες των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης. Αποστολή των ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. είναι η υποστήριξη των σχολικών μονάδων της αρμοδιότητας τους με στόχο τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των μαθητών στην εκπαίδευση. Οι σχολικοί ψυχολόγοι που δραστηριοποιούνται στα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. εργάζονται σε πολλούς τομείς όπως ο τομέας της αξιολόγησης μαθητών, στον τομέα σχεδιασμού εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων. Επίσης στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους είναι η καθοδήγηση και συνεργασία με τις Επιτροπές Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) που στελεχώνουν ομάδες σχολείων, παροχή υποστήριξης σε μαθητές και εκπαιδευτικούς και η ενημέρωση-επιμόρφωση της σχολικής κοινότητας.

Οι ανάγκες και οι προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει ένας σχολικός ψυχολόγος στα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. είναι πολυάριθμες. Επιγραμματικά στις ανάγκες των σχολικών ψυχολόγων συμπεριλαμβάνονται οι ανάγκες σε κατάλληλους χώρους και εργαλεία, την ύπαρξη σταθερής επιμόρφωσης στα νέα επιστημονικά δεδομένα και εργαλεία. Αναφορικά με τις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι σχολικοί ψυχολόγοι είναι ο αυξημένος όγκος αιτήσεων αξιολόγησης και υποστήριξης από τις σχολικές μονάδες, οι συχνά ανεπαρκείς κτιριακές εγκαταστάσεις και οι συχνές εναλλαγές στο προσωπικό. Ο ρόλος της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι νευραλγικός για τη σχολική κοινότητα και η ορθή αξιοποίηση του δυναμικού των σχολικών ψυχολόγων θα παρέχει σημαντική βοήθεια τόσο σε μαθητές και εκπαιδευτικούς όσο και στην εκπαιδευτική κοινότητα στο σύνολο της.

Η ***Ειρήνη Μαρκουλάκη*** είναι απόφοιτος τμήματος ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος σχολικής ψυχολογίας αλλά και ειδικής αγωγής. Έχει εργαστεί σε διάφορα πλαίσια ειδικής αγωγής, κοινωνικής πρόνοιας και παιδικής προστασίας. Τα τελευταία χρόνια εργάζεται ως σχολική ψυχολόγος στο χώρο της εκπαίδευσης. Φέτος εργάζεται για τρίτη χρονιά στο ΚΕΔΑΣΥ ΧΑΝΙΩΝ.

1. Βιωματικό εργαστήριο «Η πρόληψη πάει σχολείο: βασικές αρχές για την ανάπτυξη παρεμβάσεων πρόληψης στο σχολείο» -

Μαρία Κυριακίδου & Γαβριέλα Τερζοπούλου.

Το σχολείο μπορεί να είναι ένα ιδανικό πλαίσιο για την ανάπτυξη παρεμβάσεων πρόληψης των εξαρτήσεων και άλλων προβληματικών συμπεριφορών, καθώς σε αυτό μπορούμε να προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο μέρος του παιδικού και εφηβικού πληθυσμού, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς τους. Μέλημα της πρόληψης είναι η ενίσχυση των παραγόντων προστασίας και η αντιμετώπιση των παραγόντων κινδύνου.

Στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μπορούμε να αναπτύξουμε παρεμβάσεις καθολικής, επικεντρωμένης και ενδεδειγμένης πρόληψης, που απώτερο στόχο έχουν να επηρεάσουν θετικά το κλίμα του σχολείου, να διαμορφώσουν πολιτικές που θα ενισχύσουν την ψυχοκοινωνική υγεία και να εκπαιδεύσουν τα παιδιά σε προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητες, που θα φανούν χρήσιμες εντός και εκτός σχολικού πλαισίου, καθ' όλη τη διάρκεια της ανάπτυξης τους.

Τα Κέντρα Πρόληψης σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες της περιοχής τους, τους/τις εκπαιδευτικούς, τους/τις ψυχολόγους και τους/τις κοινωνικές λειτουργούς σχεδιάζουν και εκπονούν παρεμβάσεις που ανταποκρίνονται στα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της κάθε ηλικίας και του κάθε πλαισίου.

Στο βιωματικό εργαστήριο θα διερευνήσουμε το θέμα των εξαρτήσεων με μια δραστηριότητα που αξιοποιείται στο πλαίσιο των παρεμβάσεων αυτών προκειμένου μαθητές

και μαθήτριες, αλλά και εκπαιδευτικοί και γονείς, να κατανοήσουν την εξάρτηση και τις απειλές της και να εντοπίσουν παράγοντες που λειτουργούν προστατευτικά.

Επιπλέον θα γνωρίσουμε επιστημονικά τεκμηριωμένα σχολικά προγράμματα πρόληψης που μπορούν να αξιοποιηθούν από εκπαιδευμένους/ες επαγγελματίες ψυχικής υγείας στο σχολείο, ώστε να βοηθήσουμε τα παιδιά να πουν «ΞΕΡΩ ΤΙ ΖΗΤΑΩ! ΟΥΣΙΕΣ; ΟΧΙ ΕΜΕΙΣ!!»

Η **Μαρία Κυριακίδου** είναι Ψυχολόγος με Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στη Σχολική-Εξελικτική Ψυχολογία, Προσωποκεντρική/βιωματική Ψυχοθεραπεύτρια και Επιστημονική Υπεύθυνη του Κέντρου Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας ΠΥΞΙΔΑ, στο οποίο εργάζεται από το 1998. στην ΠΥΞΙΔΑ ασχολείται με το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση παρεμβάσεων καθολικής, επικεντρωμένης κι ενδεδειγμένης πρόληψης στη σχολική και την ευρύτερη κοινότητα σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό συμμετέχει στη δημιουργία εκπαιδευτικών υλικών πρόληψης και σε επιστημονικά συνέδρια.

Η **Γαβριέλα Τερζοπούλου** είναι Ψυχολόγος με μεταπτυχιακό δίπλωμα στην Κοινωνική-Κλινική Ψυχολογία των Εξαρτήσεων και Ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, Στέλεχος πρόληψης και Συστημική -οικογενειακή θεραπεύτρια. Εργάζεται ως Επιστημονικό Στέλεχος στο Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας ΠΥΞΙΔΑ με αρμοδιότητες που σχετίζονται με εκπαίδευση εκπαιδευτικών σε όλες τις βαθμίδες, παρεμβάσεις σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας (μαθητές/τριες, εκπαιδευτικοί, γονείς), εμπύχωση ομάδων γονέων παρεμβάσεις πρόληψης με εκδηλώσεις και εισηγήσεις στην τοπική κοινότητα, συγγραφή άρθρων για θέματα ψυχικής υγείας, δημιουργία υλικών πρόληψης, συμβουλευτική ατόμων και οικογενειών.

2. Βιωματικό εργαστήριο Διαχείρισης Πένθους στο Σχολείο: Η Γραμμή Της Ζωής –

Σοφία Χατζηνικολάου

Σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς, όπου έχουμε χάσει τις σταθερές μας και ζούμε σε μια συνεχή επισφάλεια, είναι ακόμα πιο σημαντικό να φροντίσουμε τις μικρές και μεγάλες απώλειες που βιώνουν τα παιδιά, που δεν έχουν τις δεξιότητες να ανταπεξέρχονται σε δύσκολες εμπειρίες. Το σχολείο δεν είναι μόνο για να μαθαίνουμε «γράμματα» αλλά τα παιδιά χρειάζεται να αναπτύξουν όχι μόνο το σώμα και το μυαλό τους αλλά και τις δεξιότητες για τη ζωή γιατί η απώλεια είναι μέρος της ζωής. Χρειάζεται να αναγνωρίσουν οι εκπαιδευτικοί την απώλεια του παιδιού, μικρή ή μεγάλη. Χρειάζεται να στηρίξουν το παιδί που πενθεί γιατί:

- Τα παιδιά καταλαβαίνουν
- Τα παιδιά θέλουν να μάθουν για τον θάνατο
- Τα παιδιά αναζητούν τη βοήθειά μας για να επεξεργαστούν ένα δυσάρεστο γεγονός

Στο εργαστήριο αυτό επιχειρούμε να συνθέσουμε τη θεωρία (τι έχει φανεί πως βοηθάει), το βίωμα (πώς μας αγγίζει προσωπικά η απώλεια) και την πράξη (με ποιον τρόπο παρεμβαίνουμε). Το πρόγραμμα εστιάζει σε όλα τα είδη απωλειών (όπως είναι η ασθένεια, οι σημαντικοί αποχωρισμοί, το διαζύγιο και ο θάνατος) κατά την παιδική και εφηβική ηλικία, ωστόσο η διεργασία της απώλειας είναι παρόμοια σε όλες τις ηλικίες. Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η επεξεργασία ενός εγκυστωμένου πένθους στον ενήλικα είναι μια πολύ πιο χρονοβόρα και επίπονη διαδικασία σε σχέση με την έγκαιρη παρέμβαση στη ζωή του παιδιού τη στιγμή που βιώνει την απώλεια. Πολύ σημαντική είναι και η διασύνδεση σχολείου με την οικογένεια και την κοινότητα γιατί όταν μιλάμε και συζητάμε για την απώλεια, βοηθάμε το παιδί να συνειδητοποιήσει τι έχει συμβεί και επιπλέον να εκφράσει τα συναισθήματά του και σταδιακά να αφομοιώσει την απώλεια στην ιστορία της ζωής του.

Μέσω Δραματοθεραπείας με 5 φανέλες, μία ιστορία, ένα αγόρι θα βιώσουμε την πορεία της Απώλειας θα αναλύσουμε την πορεία του ανθρώπου από τη γέννηση μέχρι και τα βαθιά

γηρατειά που οδηγεί στο φυσικό θάνατο, τα στάδια της αντιμετώπισης της απώλειας και τη σχέση του ατόμου με τον θάνατο μέσα από την ασφαλή συνθήκη του δράματος. Στη συνέχεια θα μελετήσουμε πως η αιφνίδια απώλεια για κάτι ή κάποιον που αγαπάμε διακόπτει αυτήν την πορεία. Και θα συνειδητοποιήσουμε ότι οι κοινωνικές ομάδες που υπάρχουν γύρω μας είναι πολύ σημαντικές γιατί υπάρχει συνεχής αλληλεπίδραση και αλληλοεξάρτηση και είναι οι πηγές υποστήριξής μας. Τέλος, θα προχωρήσουμε στην ανάλυση πραγματικών εμπειριών παιδιών μέσα από την καθημερινότητά μας με το να επεξεργαστούμε συναισθήματα, περνώντας από την άρνηση στη συνειδητοποίηση και στην αποδοχή και θα ζωντανέψουμε σκηνές από τις φάσεις της ιστορίας αλλά και της ζωής.

Η **Σοφία Χατζηνικολάου** γεννήθηκε στο Σίδνεϋ της Αυστραλίας. Απόφοιτος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ με μεταπτυχιακή εκπαίδευση στο Διδασκαλείο Δημ. Γληνός του Α.Π.Θ. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ. στον τομέα “Επιστήμες της Αγωγής “. Είναι διδάκτωρ Εκπαιδευτικής ψυχολογίας του Τμήματος Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με θέμα: «Παράγοντες ετοιμότητας των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη διαχείριση πένθους». Από το 2002 έως 2011 ήταν Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας στη Δ/ση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης και από το 2012 έως 2018 Σχολική Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Από το 2016 έως και σήμερα διδάσκει σε τμήματα Προπτυχιακού & Μεταπτυχιακού επιπέδου στο Τμήμα Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Συγγράφει και επιμελείται εκπαιδευτικά υλικά και έχει συμμετάσχει σε διεθνή και εθνικά συνέδρια με ανακοινώσεις σε θέματα Παιδαγωγικά. Είναι συντονίστρια σε πολλά ερευνητικά προγράμματα πρόληψης και εκπαίδευσης με εκπαιδευτικούς, φοιτητές παιδαγωγικών τμημάτων, γονείς και παιδιά, καθώς και θεωρητικών και βιωματικών προγραμμάτων για στελέχη κοινωνικών υπηρεσιών και φορέων. Είναι Επικεφαλής του Κοινωνικού Ινστιτούτου Ενεργών Πολιτών Ελλάδος, ένας μη κερδοσκοπικός πανελλήνιος εκπαιδευτικός φορέας όπου υλοποιεί καινοτόμα ετήσια προγράμματα δια ζώσης και εξ αποστάσεως με θέματα από την ψυχική, κοινωνική και σωματική υγεία.

3. Βιωματικό εργαστήριο «RESCUR-ENA ΕΜΠΟΔΙΟ, ΜΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ!» Ευρωπαϊκό Προληπτικό Πρόγραμμα Ψυχικής Ανθεκτικότητας στα Ελληνικά Νηπιαγωγεία & Σχολεία.

Αναστάσιος Ματσόπουλος

Το πρόγραμμα Ψυχικής Ανθεκτικότητας RESCUR (ResilienceCurriculum)- «ENA ΕΜΠΟΔΙΟ, ΜΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ!» είναι ένα καινοτόμο Πανερωπαϊκό προληπτικό πρόγραμμα Ψυχικής Ανθεκτικότητας με καταγεγραμμένη αποτελεσματικότητα και με διεθνή εμπέλεια (Matsopoulos, Gavogiannaki, Griva, (2020), Cefai, Matsopoulos, et al. 2014, Cefai et al. 2018). Τα εμπειρικά δεδομένα με ευρωπαϊκά δείγματα αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα του «RESCUR-Ένα Εμπόδιο, Μια Ευκαιρία!» και την υψηλή ικανοποίηση εκπαιδευτικών και γονέων ως προς τα οφέλη του προγράμματος ψυχικής ανθεκτικότητας.

Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε με τη συνεργασία διακεκριμένων επιστημόνων από 6 Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια. Το βιωματικό σεμινάριο θα παρουσιάσει το μοντέλο Ψυχικής Ανθεκτικότητας του RESCUR καθώς κατόπιν θα γίνει παρουσίαση και σύντομη πρακτική εξάσκηση των δραστηριοτήτων των 3 Εγχειριδίων του προγράμματος (1. Εγχειρίδιο του Εκπαιδευτικού Προσχολικής Ηλικίας, 2. Εγχειρίδιο του Εκπαιδευτικού Τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄, 3. Εγχειρίδιο του Εκπαιδευτικού Τάξεις Δ΄, Ε΄, Στ΄).

Οι δραστηριότητες των εγχειριδίων του «RESCUR-Ενα Εμπόδιο, Μια Ευκαιρία!» επικεντρώνονται σε 6 θεματικές του προγράμματος οι οποίες είναι:

1. *Καλλιεργώντας Δεξιότητες Επικοινωνίας*
2. *Καλλιεργώντας Υγιείς Σχέσεις*
3. *Προάγοντας μια Φιλοσοφία Ανάπτυξης (GrowthMindset)*
4. *Καλλιεργώντας αποφασιστικότητα και αυτο-αποτελεσματικότητα*
5. *Χτίζοντας στα προτερήματα*

6. «Μεταμορφώνοντας τα Εμπόδια σε Ευκαιρίες Μάθησης & Ανάπτυξης».

Στη συνέχεια, θα γίνει παρουσίαση του εγχειριδίου του γονέα και του εκπαιδευτικού και θα γίνει συζήτηση για την χρήση του υλικού όλου του προγράμματος σε νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία μαζί με το θέμα της ψυχικής ανθεκτικότητας των εκπαιδευτικών. Τέλος θα γίνει ένας αναστοχασμός της εμπειρίας της ερευνητικής ομάδας σχετικά με την υλοποίηση του RESCUR-Ένα Εμπόδιο, Μια Ευκαιρία» σε σχολεία της Κρήτης και το πλάνο διάχυσης του προγράμματος πανελλαδικά.

Ο **Αναστάσιος Ματσόπουλος** κατέχει μόνιμη άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ως σχολικός ψυχολόγος στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης, ΗΠΑ και έχει εργαστεί ως σχολικός ψυχολόγος πλήρους απασχόλησης σε σχολεία της Αμερικής. Έχει διδάξει ως Επίκουρος Καθηγητής σε προγράμματα Σχολικής Ψυχολογίας στα πανεπιστήμια The College of St. Rose, New York και στο Psy.D. του Πανεπιστημίου Fairleigh Dickinson University στις ΗΠΑ (1997-2001).

Σήμερα είναι Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής Σχολικής Ψυχολογίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Ηλικίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και ο επιστημονικά υπεύθυνος της Ερευνητικής Μονάδας Σχολικής Ψυχολογίας, η οποία είναι ενταγμένη στο Κέντρο Ερευνών και Μελετών (ΚΕΜΕ) του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τέλος, είναι ο συν-συγγραφέας του Ευρωπαϊκού προληπτικού προγράμματος «RESCUR: Ένα Εμπόδιο, Μια Ευκαιρία!»(2015).

4. Βιωματικό εργαστήριο: Ομαδική Ψυχοθεραπεία για Έφηβους με Αυτισμό και Παρεμβάσεις για Καλύτερη Προσαρμογή στο Γυμνάσιο και Λύκειο (στα ελληνικά) –

Ιωνάς Σαπουντζής

Το προτεινόμενο εργαστήριο θα επικεντρωθεί σε δυο θέματα. Το πρώτο αφορά την παρέμβαση ομαδικής ψυχοθεραπείας για έφηβους με αυτισμό που δημιουργήθηκε από το πρόγραμμα Social Skills Center, του τμήματος Σχολικής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου του Adelphi. Σε αντίθεση με άλλα μοντέλα ομαδικής ψυχοθεραπείας που η προσέγγισή τους είναι κυρίως εκπαιδευτική με έμφαση σε συγκεκριμένους στόχους, η προσέγγιση του προγράμματος του Social Training Center είναι κυρίως εμπειρική (procedural), έτσι ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν απόψεις και εμπειρίες και να συμμετέχουν σε συζητήσεις με άλλους έφηβους της ηλικίας τους για προσωπικά, διαπροσωπικά και κοινωνικά θέματα.

Το δεύτερο μέρος θα επικεντρωθεί στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν παιδιά με αυτισμό κατά την προσαρμογή τους στο Γυμνάσιο και αργότερα, στο Λύκειο με ιδιαίτερη έμφαση στις διαφορετικές δυσκολίες που παρουσιάζονται ανάλογα με το φύλο του κάθε παιδιού. Η καλύτερη κατανόηση αυτών των δυσκολιών δίνει τη δυνατότητα σε σχολικούς ψυχολόγους και εκπαιδευτικούς να πάρουν μέτρα και να προτείνουν παρεμβάσεις που θα διευκολύνουν την προσαρμογή αυτών των μαθητών/τριών στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο.

Dr. Ionas Sapountzis is an Associate Professor of School Psychology and Program Director of the School Psychology Program at Adelphi University, USA. He is a supervisor at the postdoctoral program for children, adolescents and family psychotherapy at the Derner School of Psychology and a supervisor at the Doctoral Clinic of Derner Institute at Adelphi University. Since 1996 has a private practice in Garden City, NY serving children, adolescents, adults and families. He has published extensively in international journals of child and adolescent psychotherapy and his last co-authored book (2019) is entitled "Knowing and being Known", Routledge: London, UK.